Kurs i personlighetsdiagnostik – Rorschach Performance Assessment System – 2027

Specialistkurs RA9167

Allmänt:
Utbildningens mål är att ge grundläggande kunskaper om Rorschach-metoden enligt Rorschach Performance Assessment System (R-PAS). Vidare är målet med kursen att ge fördjupade kunskaper i hur personlighetspsykologisk teori kan användas för diagnostik och behandlingsplanering. Kursen ska ge kunskaper om grunderna i administration, kodning samt tolkning av Rorschach enligt R-PAS. En stor del av kursen ägnas åt att träna dessa färdigheter. Vidare är målet att öka kompetensen i att använda testdata för behandlingsplanering/åtgärdsplanering.

Kursen är ackrediterad som 1 av 6 specialistkurser; som 1 fördjupningskurs inom klinisk vuxenpsykologi samt inom psykologisk behandling/psykoterapi. Kursen är även godkänd som 1 (en) breddkurs inom övriga specialiteter.

Rorschach Performance Assessment System (R-PAS) är en strukturerad metod för att administrera och tolka Rorschach-testet. Testet har använts över stora delar av världen dock med olika metodik: administration, kodning, tolkning. Rorschach är ett **performance-baserat test** som används för att utreda och bedöma individers personlighet vilket bland annat innefattar att förstå individens perception, tänkande, realitetstestande förmåga, självbild och social förmåga, stresstolerans och affekthantering. Data från Rorschach kan även användas för tolkning av djup-psykologiska, dynamiska mekanismer inom individen.

Performancebaserade testmetoder är designade för att på ett standardiserat sätt låta klienten lösa ett problem/en uppgift: I Rorschach ska frågan: *Vad skulle det här kunna vara?* besvaras för samtliga tio tavlor. Resultatet kan analyseras på flera sätt: dels utifrån kvantitativa resultat som jämförs mot normer (*Vad brukar personer göra i den här situationen?*), testbeteendet i rummet och kvalitativ analys av svarens innehåll, tematik, sekvens. Det är ett strukturerat sätt att observera ”*the personality in action*” (R-PAS-manualen, sid 1). Det ger oss en bild av hur och vad klienten faktiskt gör i en problemlösningssituation, till skillnad mot vad klienten säger att hen gör, vilket är den information som primärt erhålls i självskattningsinstrument (ex vis MMPI, PAI). Rorschach ger information om en individs personlighetsstruktur; dvs förmågan att stabilt och förutsägbart samspela med omvärlden; hantera känslor, tankar och relationer. Det ger även information om individens personlighetsdrag vilket framkommer i teman och mönster i svaren. Rorschach ger information om den specifika individen, och syftar inte till att klassificera psykiatrisk och psykologisk problematik utifrån givna diagnostiska grupper (DSM, ICD). Framförallt är den information som ges i ett Rorschach särskilt användbar för att skapa individuellt anpassad terapi/behandling. Man kan med hjälp av Rorschach fördjupa förståelsen för den unika personen som har problemen till skillnad mot att identifiera vilka problem personen har; något som annars är standard i psykiatrisk diagnostik. En kombination av olika typer av testmetoder; intervju, självskattning, performancebaserade metoder behövs för att göra en användbar behandlingsplanering (Meyer et al, 2001, Mihura, J, 2012).

Evidensläget för evidensbaserad psykologisk utredningsmetodik
Evidensbaserad psykologisk praktik, EBPP (policyprogram, psykologförbundet, 2013, reviderad 2020) innebär att psykologen integrerar bästa tillgängliga forskning med just den individ hen möter: dennes motivation, önskemål, problemformulering och erfarenheter styr val av metoder och hur dessa ska användas i det psykologiska arbetet. Inom evidensbaserad psykologisk utredningsmetodik betyder begreppet ”metoder” både faktiska testinstrument (metod) och hur psykologisk kunskap tillämpas i mötet med klienten/patienten (metodik). Häri ligger förmågan att kunna välja rätt metod för den enskilde klienten/patienten, just nu. Den forskningsbas som evidensbaserad utredningsmetodik vilar på har alltså två delar: dels testinstrumenten – vilken evidens finns kring testmetoderna per se?; och dels den evidens som finns för ett psykologiskt/psykoterapeutiskt och individualiserat förhållningssätt under utredningsarbetet. En central distinktion finns mellan begreppen ”att testa” och ”att utreda” där det första handlar om testet som kan vara exempelvis en skattningsskala som kan genomföras utan att psykologen närvarar. Det andra, att utreda, handlar om den process som en utredning bör vara där data från många olika källor integreras och skapar mening (Meyer et al, 2001).

Rorschach (R-PAS) är en diagnostisk metod som är användbar inom många områden: exempelvis inom barn- och vuxenpsykiatri, arbetspsykologi och inom forensiska institutioner. R-PAS är en vidareutveckling av Rorschach Comprehensive System (RCS). I utvecklingen av R-PAS har man haft som huvudsyfte att öka de psykometriska kvaliteterna (evidensbasera metoden) och förenkla metoden så att den blir mer reliabel och lättare att tillägna sig än de tidigare, mer komplexa, tolkningsmetoderna. Utvecklingen av R-PAS baseras på den metaanalys av validitet hos CS-variablerna som genomfördes av Joni Mihura et al och som publicerades i Psychological Bulletin 2012. För närvarande pågår ett nordiskt normdatainsamlingsarbete för R-PAS. R-PAS har stor internationell spridning och normdatainsamling pågår i flera länder, i olika världsdelar. Kontinuerligt publiceras nya forskningsdata, främst i Journal of Personality Assessment (*peer-reviewed journal)* och R-PAS strävar efter att kontinuerligt uppdatera sina riktlinjer för tolkning av testresultat utifrån aktuell forskning. Rorschachtestet publicerades första gången 1921 i boken: Psychodiagnostics: A Diagnostic Test Based on Perception (engelsk översättning, originalet publicerat på tyska; Verlag Hans Huber, Schweiz). Detta innebär att Rorschachmetoden dels är en av de äldsta, nu använda psykologiska testmetoderna, samtidigt som användningen ständigt utvecklas och omprövas och alltså på så sätt kan anses vara ett mycket modernt test med lång historia.

RCS, som alltså R-PAS baseras på, uppvisar god reliabilitet i jämförelse med andra psykologiska test. Dess validitet är också väl belagd, främst i relation till objektiva kriterier som kriminalitet, missbruk, prestation på kognitiva test eller avbrott i terapi/behandling (Rosenthal et al 2001). Metoden uppvisar både god prediktiv validitet och god ekologisk validitet relativt andra psykologiska testmetoder. Idag är Rorschach CS det andra mest beforskade personlighetstestet, efter MMPI-2. Ett flertal forskningsartiklar som beskriver studier där R-PAS använts har publicerats de senaste åren (se www.r-pas.org för en sammanställning).

Inte sällan påstår akademiker, kliniker, studenter och även personer helt utan utbildning i psykologi, med övertygelse att ”Rorschach är inte valitt”. Men inte ens de mest hårdnackade av de professionella som kallar sig rorschachkritiker, säger att metoden inte är valid. Faktum är att under de senaste 30 åren har systematisk forskning genomgående bekräftat den övergripande validiteten hos specifika Rorschachskalor, som likvärdiga med delskalor i det mest använda självskattningsinstrumentet MMPI (Meyer & Archer, 2001). Under en ganska lång period hävdade vissa kritiker att Rorschach inte skulle användas alls men sedan 2015 har detta krav släppts framförallt för att det nu finns så mycket forskning som pekar på dess användbarhet.

Rorschach har nu fler skalor med metaanalytisk konstruktvaliditet än något annat test. År 2018 hade systematiska kunskapsöversikter av validitetsstudier utförts för 71 rorschachskalor, inklusive 57 metaanalyser (Mihura et al, 2020). Om vi räknar med alla versioner av det mest använda självskattningsinstrumentet MMPI, har bara fyra av dess flera hundra kliniska skalor metaanalyser av konstruktvaliditet (Mihura et al, 2018).

Kursens innehåll och upplägg:

Kursen består av två delar:

1. **Personlighetsteori och diagnostik**. Rorschachmetodens plats vid diagnostik av olika psykiatriska tillstånd (bedömning av personlighetsstörning, tankestörning, depression, suicidbedömning etc) behandlas och aktuell forskning presenteras. Under kursen kommer även den aktuella utvecklingen av metoden beröras.

2. **Träning i Rorschach-metoden**: administration, kodning samt tolkning. Dels tränas metoden genom hemuppgifter och dels gemensamt under kursdagarna.

Undervisningen sker under sammanlagt åtta heldagar. Dessutom kommer, vid behov, ett till två web-baserade seminarier att hållas under utbildningens gång där man gemensamt arbetar med övningsuppgifter. Datum för dessa seminarier bestäms gemensamt av kursgruppen i samband med kursstart. Mellan kurstillfällena krävs ett omfattande arbete av deltagarna att praktiskt träna metoden (administrering och kodning).

Under kursen behandlas:

- Begreppen personlighet och personlighetsdiagnostik
- Psykologiska testmetoder och utredningsmetodik
- Forskning kring reliabilitet och validitet/utilitet med fokus på Rorschachmetoden R-PAS.
- Administration, kodning samt tolkning av R-PAS
- Bedömning av personlighetsstrukturens utvecklingsnivå
- Behandlings-/åtgärdsplanering utifrån testdata.
- Återlämning till klienten/patienten samt utlåtandeskrivning.

Examination:
Flera hemuppgifter ska genomföras under kursens gång vilka fortlöpande redovisas vid kurstillfällena. Hemuppgifterna består av övningsuppgifter kring kodning och tolkning av resultat och även att administrera minst tre egna Rorschach-testningar. Hemarbetet motsvarar minst lika mycket tid som lektionstiden, dvs ca 8 heldagar.

Under den avslutande kursdagen ska ett eget fall presenteras där Rorschach har använts, både muntligt och i ett skriftligt psykologutlåtande. Till utlåtandet ska bifogas en skriftlig genomgång av hur en lämplig återlämning av utredningsresultaten till klienten skulle kunna genomföras. I återlämningen ska även ett resonemang föras kring hur olika testmetoder har bidragit till diagnostiken. Docent, leg psykolog Harald Janson som är examinator för kursen, deltar under examinationsdagen.

Ett fördjupningsarbete ska även presenteras vid avslutningsdagarna (både muntligt och skriftligt) där kurslitteratur och övrig relevant litteratur/artiklar används för att belysa en

specifik aspekt av personlighetsdiagnostik med hjälp av Rorschach Performance Assessment System.

Förväntade studieresultat/lärandemål:
Efter genomgången kurs förväntas den studerande:

- Ha tillägnat sig grunderna i administration och kodning av Rorschach enligt R-PAS samt grunderna i tolkning och analys av testdata.
- Kunna redogöra för bakgrund och teori om Rorschach-testet samt kritiskt granska forskning kring metoden.
- Ha fått fördjupad kunskap om metodologiska överväganden vid psykologiska utredningar.
- Ha fått ökad kännedom om vid vilka diagnostiska frågeställningar Rorschach är lämplig metod.
- Ha tränats i utlåtandeskrivning samt återlämning av utredningsresultat till klient.

Förkunskapskrav:
Yrkesverksamma legitimerade psykologer har tillträde till kursen.

Antal deltagare: max 8 (minst fyra). Kursen ställs in/flyttas fram vid för få anmälda.

Kursdagar:
Kursen kommer att inledas med tre dagar i följd:17-19/2 2027. Därefter fredagar: 19/3, 16/4, 21/5 och de två sista tillfällena blir i början av höstterminen 2027. Arbetstid: 9-16 alla dagar. Den sista dagen är det avslutning med muntlig examination samt genomgång av de skriftliga slutarbetena. Sammanlagt åtta dagar.

Tid:
9.00– 16.00, 8 lektionstimmar per tillfälle. Sammanlagt 64 lektionstimmar.

Plats: Stockholm de tre första dagarna, därefter vissa kursdagar på zoom. Lokal meddelas senare.

Anmälning:
Ge en kort beskrivning av din yrkesverksamhet och erfarenhet av psykologiska utredningar och vilka utredningsinstrument du använder. Bifoga kopior på examensbevis och bevis om legitimation. Uppge faktura-adress.

Anmäl dig via e-post cillakallenberg@gmail.com. När du fått veta att du är antagen (först till kvarn gäller) kan du skicka din formella anmälan per post till Cecilia Kallenberg, Vibydal 1, 646 95 BJÖRNLUNDA eller mejla sin ansökan, sista anmälningsdatum är 18/1-27.

Kostnad: 16.000:- plus moms (25%) = 20.000:-.
För medlemmar i Föreningen för Psykologisk Personlighetsbedömning (Personlighetsbedomning.se) är kostnaden 15.000:- + moms (25%) = 18.750:-. Uppge i din anmälan att du är medlem.
Avgiften betalas mot faktura innan kursstart. Litteratur, material och luncher ingår inte i kursavgiften.
Kursbevis utfärdas efter genomgången och godkänd kurs.

Kursansvarig/lärare:
Cecilia Kallenberg, leg psykolog/leg psykoterapeut.
Vibydal 1, 646 95 BJÖRNLUNDA
cillakallenberg@gmail.com, 070-67 27 537 (innehar F-skattsedel)

Kurslitteratur: Manual samt tavlor och schemablock behöver beställas **i god tid** pga lång leveranstid!
Artiklarna kommer att finnas tillgängliga efter anmälan i gemensam mapp (G-drive).

Bornstein, Robert F. (2017) *Evidence-Based Psychological Assessment*, Journal of Personality Assessment, 99:4, 435-445, DOI: 10.1080/00223891.2016.1236343

Meyer et al (2011) *Rorschach Performance Assessment System – Administration, Coding, Interpretation and Technical Manual*, Rorschach Performance Assessment System, LLC, Toledo, Ohio (ca 400 sidor) (beställs via www.r-pas.org)

Meyer, Finn et al (2001) *Psychological Testing and Psychological Assessment A Review of Evidence and Issues* February 2001 • American Psychologist
Copyright 2001 by the American Psychological Association, Inc. 0003-066X/0l/$5.00
Vol. 56, No. 2, 128-165 DOI: 10.1037//OOO3-O66X.56.2.128

Mihura, J. L., Meyer, G. J., Dumitrascu, N., & Bombel, G. (2012, August 27). *The Validity of Individual Rorschach Variables: Systematic Reviews and Meta-Analyses of the Comprehensive System*. Psychological Bulletin, Advance online publication. doi: 10.1037/a0029406

Mihura, J (2012) *The Necessity of Multiple Test Methods in Conducting Assessments: The Role of the Rorschach and Self-Report* Psychol. Inj. and Law (2012) 5:97–106
DOI 10.1007/s12207-012-9132-9 (artikeln kan hämtas via r-pas.org)

Mihura, J. L., Bombel, G., Dumitrascu, N., Roy, M., & Meadows, E. A. (2018, online). *Why we need a formal systematic approach to validating psychological tests: The case of the Rorschach Comprehensive System.* Journal of Personality Assessment. doi: 10.1080/00223891.2018.1458315 15

Essä: Joni L. Mihura, Gregory J. Meyer, Donald J. Viglione, and Philip Erdberg (2020) *Why the Statement "The Rorschach is Invalid" is Invalid.*
R-PAS Newsletter No. 35, 07/09/18, www.r-pas.org

Rorschach-tavlor och schemablock/lokalisationsblad (Hogrefe alt. R-PAS)

Diverse artiklar, meddelas senare (ca 200 sidor).

Kompletterande litteratur – rekommenderas!
McWilliams, N (2000) *Psykoanalytisk diagnostik Att förstå personlighetsstruktur*, Wahlström & Widstrand, WS Bookwell, Finland

R-PAS Portable Form Quality Tables and Coding Guide – beställs via R-PAS hemsida. www.r-pas.org